

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Danne-Virke I

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 369.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig03val-shoot-idm139670057506624/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Danne-Virke I

fremmede Tungemaal. Da imidlertid de fleste Lægmand hverken have Tid eller Evne til at blive paa egen Haand saa fortløbe med Bibelens Indhold, som de ved de Lærdes Haand-rækning kan og altsaa bør, og da enhver bør kiende dens Hoved-indhold alt i Barndommens Dage, saa følger heraf, at Udtog og Forklaringer maa finde Sted, men ingenlunde træde i Bibelens Sted, der steds aaben for alle Mands Øine skal med sine klare Ord være deres Dommer.

Ligeledes er det med den øvrige Historie for Lægmand; en slet og ret Fortælling skal gives ham i Haand, og hvad der ikke er heviislig Løgn, skal staae for ham som for os; med Forklaringen haster det ikke, eller, om det end haster, maa dog de Boglærde vogte sig vel for ei at give nogen Forklaring, der ei er aldeles vis og bygget paa den Fortælling, der er i Folkets Haand; thi Giætninger nytte kun dem, der kan granske, og en Forklaring over, hvad man ikke kiender, er som et Luftsyn, der vel kan blænde, men aldrig oplyse, langt mindre opvarme; og dog maa Opvarmelse være Hensigten med al den verdslige Kundskab, der meddeles Lægmand, for hvem al anden Kundskab er en unyttig Byrde, han ei kan anvende, men kun forvirres og forstyrres af.

Dette gjælder i Almindelighed, og dømmer det attende Aarhundredes daarlige Travthed med at indskrue Begreber i menig Mand, der, naar de end ei, som ofte, vare aldeles falske eller løse Giætninger, dog forudsatte en Kundskab, han manglede, eller Undersøgelser, han hverken havde Tid eller Evne til at fatte. Medens man saaledes rolig saae paa, at Bibelen og Krøniken forsvandt af Hjerte, Hoved og Haas, ja, bidrog ei sjelden selv dertil, ansaae man det for et Kæmpeskridt i Menigmands Oplysning, hvis man kunde faae ham til at huske og med Kulsviertro antage, hvad han ikke paa mindste Maade begreb, enkelte Boglærdes Giætninger om den løbske Jord og den stædige Soel, deres Forklaringer af Torden og Lynild og deres Snak om Guds Ord, om Fædreland og deslige. Hvorledes i Øvrigt Folke-Kroniker skal skrives og ordnes efter hvert Folks særdeles Beskaffenhed, er, som Spørgsmaalet viser, en Opgave for hvert Lands Boglærde især, og hvad Fædrelandet angaaer, skal det kortelig omhandles, naar vi først have seet, hvorledes de Boglærde i det Hele bør dyrke Historien.

Med Grundighed, med den Grundighed, der i det attende Aarhundrede sank i Jorden, som da vel ogsaa var det Eneste, der behandlede grundig, med den, optaget af Jorden, opvakt